

Innst. 189 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 69 S (2009–2010)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om norske styrkebidrag til Afghanistan og utgifter i 2010

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

I Prop. 1 S (2009–2010) for Forsvarsdepartementet har regjeringen redegjort for Norges samlede militære bidrag i Afghanistan. En helt sentral del av vår militære innsats er å bygge afghansk kapasitet og eierskap, med sikte på gradvis overføring av sikkerhetsansvaret til afghanske myndigheter. Dette gjøres ved å styrke kapasiteten til den afghanske hæren (ANA) og politiet (ANP) gjennom trening og mentorering, samt ved at norske styrker følger de afghanske sikkerhetsstyrkene når de gjennomfører operasjoner, såkalt partnering.

Regjeringens målsetting er å overføre sikkerhetsansvaret (Transfer of Lead Security Responsibility – TLSR) til de afghanske sikkerhetsstyrkene i Faryab så snart disse har evne til det. Dette forutsetter økt tilstedeværelse av afghanske og andre lands sikkerhetsstyrker i Faryab.

Sikkerhetssituasjonen er betydelig forverret, og våre styrker deltar ofte i operasjoner sammen med afghanske sikkerhetsstyrker. Det foreligger nå planer om å bygge opp betydelige afghanske hærstyrker i Nord-Afghanistan. Det foreligger også planer om å sette inn betydelige amerikanske trenings- og ingeniørstyrker, støttet av helikoptre i Nord-Afghanistan. Dersom slike styrker kommer på plass vil behovet for støtte til den afghanske hæren bli betydelig større.

Ved en slik oppbygging av afghanske styrker, vil det være naturlig å søke et nært samarbeid med Sverige, Finland og Latvia om mentorering og partnering av en afghansk brigade med hovedkvarter i Meymaneh. I den forbindelse kan det bli aktuelt å omorganisere de norske styrkene som inngår i PRT Meymaneh og støtteavdelingen i Mazar-e-Sharif for å få best mulig samvirke med øvrige ISAF-bidrag i området. Den norske militære innsatsen vil innrettes sterkere mot støtte til afghanske styrker i området. Dette vil være helt i tråd med den nye strategien for trening og mentorering, med hensikt å få til en overføring av sikkerhetsansvaret (TLSR) til afghanerne så raskt som mulig.

1.2 Behov for tilpasning av styrkebidraget

I lys av disse endrede forutsetningene vurderes det at den planlagte innretningen på det norske bidraget fra sommeren 2010, som er lagt til grunn i Prop. 1 S (2009–2010), ikke vil gi tilstrekkelig evne til å kunne yte afghanske sikkerhetsstyrker nødvendig støtte til å opprettholde akseptabel sikkerhet. Det er derfor nødvendig at vi viderefører det norske styrkebidraget omtrent på dagens nivå, men med noen tilpasninger.

1.2.1 Partneringenheten

Innretningen av PRT Meymaneh tilpasses fra sommeren 2010 ved at det etableres en egen dedikert partneringenhet med nødvendig støtte. Dette er en enhet som vil operere sammen med afghanske styrker i feltoperasjoner for å sikre at disse kan ivareta sikkerheten på best mulig måte. Partneringenheten må også hurtig kunne settes inn i oppdukkende situasjoner (in-extremis) for å komme afghanske sikkerhetsstyrker, egne styrker, andre ISAF-styrker og

representanter fra det internasjonale samfunn til unnsetning.

Fra norsk side ønsker vi å være pådrivere for at overføringen av lederansvaret for sikkerheten til afghanske myndigheter i Faryab skjer så raskt som mulig. Denne ambisjonen ligger fast, og vil bli gjennomført så snart situasjonen tillater det. Forutsetningen som ligger til grunn for en slik overføring av ansvar er tilstrekkelig afghansk kapasitet og at sikkerhetssituasjonen er akseptabel. En partneringenhet vil, sammen med vårt treningslag (OMLT) for en afghansk infanteribataljon, utgjøre et godt bidrag til vårt arbeid for å bygge opp kapasiteten til afghanske sikkerhetsstyrker i Faryab. For at Norge skal kunne videreføre partneringenheten ut 2010, foreslås en økning av kap. 1792 Norske styrker i utlandet på 102 mill. kroner.

1.2.2 Forlengelse av det norske helikopterbidraget (NAD)

Det norske helikopterbidraget er besluttet videreført frem til oktober 2010. Behovet for denne kapasiteten vil imidlertid fortsatt være stort også ut 2010, og det har økt ved at operasjonsområdet for de norske styrkene i 2009 ble utvidet ved å innlemme Ghwormach i Faryab. Helikoptre for medisinsk evakuering er helt avgjørende for sikkerheten for de norske styrkene, men også for afghanske enheter og allierte som opererer i det samme området som oss.

Forsvarsdepartementet har vært i dialog med flere land om muligheten for at andre kan påta seg ansvaret for å stille helikopter til medisinsk evakuering i området, men dette har hittil ikke ført frem.

Helikoptermiljøet i Norge har per i dag ikke den robusthet som må til for å kunne stå utenlands over lang tid, og en forlengelse utover 1. oktober 2010 krever at miljøet innrettes på en annen måte. For å kunne opprettholde nødvendig styrkeproduksjon til en videreføring av oppdraget i Afghanistan vil Forsvaret bli påført merutgifter som følge av en nødvendig omorganisering av de hjemlige helikopteravdelingene og Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO).

De styrkeproduksjonsmessige tiltakene, som Luftforsvaret og FLO må gjennomføre for å gjøre NAD (Norwegian Aeromedical Detachment) og helikopterskvadronene bærekraftige over tid, er utgiftsberegnet til 86 mill. kroner og foreslås dekket gjennom en tilleggsbevilgning for 2010 på kap. 1792 Norske styrker i utlandet.

1.3 Budsjettmessige konsekvenser

Den krevende sikkerhetssituasjonen gjør at norske styrker får mer krevende oppgaver. I tillegg er operasjonsområdet vårt utvidet til å omfatte kontinuerlig tilstedeværelse i Ghwormach, noe som medfører at man må operere over lange avstander på dårli-

gere veier. Alt dette medfører vesentlig økte utgifter til pansring, økt forbruk av drivstoff og reservedeler, samt utgifter til etablering av infrastruktur i fremskutte baser.

Forsvaret vil ikke ha mulighet til å dekke utgiftene knyttet til opprettelsen av en partneringenhet fra sommeren 2010 innenfor den rammen som er vedtatt for kap. 1792 Norske styrker i utlandet i Prop. 1 S (2009–2010). Ekstraavgifter for å opprette partneringenheten med nødvendig støtte, slik at det norske styrkebidraget i Afghanistan kan drive både mentoring og partnering i hele 2010, er beregnet til 102 mill. kroner, som foreslås tilført kap. 1792 Norske styrker i utlandet.

En forlengelse av NAD ut 2010 krever en ekstra bevilgning på 86 mill. kroner, som foreslås tilført kap. 1792 Norske styrker i utlandet.

Til sammen foreslås det en økning i bevilgningene i forsvarsbudsjettet for 2010, på kap. 1792 Norske styrker i utlandet, på 188 mill. kroner. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til inndekning i Revidert nasjonalbudsjett for 2010.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Siv Jensen, Tone Liljeroth, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, merker seg at sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er betydelig forverret, og at norske styrker ofte deltar i operasjoner sammen med afghanske sikkerhetsstyrker.

Komiteen er fornøyd med at man viderefører infanterienheten i PRT Meymaneh, og at denne etableres som partneringenhet for afghanske sikkerhetsstyrker og som støtte til andre norske enheter i Afghanistan fra sommeren 2010.

Komiteen er fornøyd med at det norske helikopterbidraget (NAD) er besluttet videreført frem til oktober 2010. Komiteen registrerer at behovet for denne kapasiteten vil fortsatt være stort også ut 2010, og behovet har økt ved at operasjonsområdet for de norske styrkene i 2009 ble utvidet ved administrativt å innlemme Ghwormach i Faryab. Komiteen tar til etterretning at helikoptermiljøet i Norge per i dag ikke har den robusthet som må til for å kunne stå

utenlands over lang tid, og at en forlengelse utover 1. oktober 2010 krever at miljøet innrettes på en annen måte. Komiteen forutsetter at regjeringen finner en løsning som sikrer nødvendig helikopterkapasitet for de norske styrkene også utover 2010, og forventer å holdes løpende orientert om planene for dette.

Komiteen tar til etterretning at Forsvaret ikke vil ha mulighet til å dekke utgiftene knyttet til den endrede innsatsen i Afghanistan innenfor den rammen som er vedtatt for kap. 1792 Norske styrker i utlandet i Innst. 7 S (2009–2010), jf. Prop. 1 S (2009–2010). Komiteen registrerer at regjeringen foreslår en økning i bevilgningene i forsvarsbudsjettet for 2010, på kap. 1792 Norske styrker i utlandet, på 188 mill. kroner. Komiteen merker seg at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til inndekning i Revidert nasjonalbudsjett for 2010.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det norske militære bidraget i PRT Meymaneh skal omorganiseres og innrettes ytterligere mot støtte til afghanske styrker i området. Flertallet merker seg at det skal dette skal skje gjennom opprettelsen av en dedikert partneringenhet med nødvendig støtte, som skal operere sammen med afghanske styrker i feltoperasjoner og som også hurtig skal kunne settes inn i oppdukkende situasjoner.

Flertallet finner at en slik omlegging er i tråd med en målsetting om å styrke afghanske sivile og militære myndigheter og å overføre sikkerhetsansvaret til de afghanske sikkerhetsstyrkene i Faryab, så snart disse har evne til det. Flertallet støtter denne målsettingen, men vil samtidig advare mot for sterkt å bygge på at dette vil kunne skje meget snart, slik uttalelser fra regjeringshold kan tyde på at man gjør. Flertallet har i den forbindelse særlig merket seg at en grunnleggende forutsetning for en overføring av ansvar er tilstrekkelig afghansk kapasitet og at sikkerhetssituasjonen er akseptabel.

Sikkerhetssituasjonen i hele Afghanistan, inkludert Faryab, endrer seg raskt, og man må ha tilstrekkelig fleksibilitet og robusthet til å møte eventuelle endrede forutsetninger. Flertallet anser det derfor som viktig at også en partneringenhet må ha kapasitet til å gjennomføre selvstendige oppdrag og ivareta

egen styrkebeskyttelse, og har særlig merket seg statsrådets svar i brev av 10. mars 2010 som gjør rede for partneringenhetens oppdrag, oppsetning, materiell og våpen. Flertallet mener at norske styrkers utrustning må gjenspeile trusselbilde og oppdrag, og er kjent med at styrkene i noen tid har etterlyst blant annet bombekastere og panservernvåpen. Det er positivt at dette nå rettes opp, og det bør vurderes ytterligere styrking av materiellsituasjonen, for eksempel med stridsvogner, dersom omstendighetene og sikkerhetssituasjonen tilsier det.

Flertallet forutsetter at Stortinget holdes løpende informert om eventuelle endringer av enheten i forhold til statsrådets svar av 10. mars 2010.

Flertallet anser norsk eller alliert helikopterstøtte som helt nødvendig for å lykkes med oppdraget i Faryab, men er samtidig kjent med at oppdraget i Afghanistan setter Luftforsvarets helikoptermiljø under betydelig press, både på operativ og teknisk side. Flertallet forutsetter at regjeringen på alle mulige måter både kompenserer og søker å redusere slitasjen på det som er et lite og meget spesialisert kompetansemiljø innen Forsvaret. Dette fremstår som avgjørende for å rekruttere og beholde tilstrekkelig og kompetent personell.

Flertallet viser videre til at engasjementet med NAD i Afghanistan i tillegg har konsekvenser for bruken av helikopter i nasjonale oppdrag og øvelser. En forlengelse av NAD vil forlenge og forsterke disse konsekvensene ytterligere, og flertallet vil be regjeringen om på egnet vis informere Stortinget om hvordan NAD-engasjementet påvirker Forsvarets øvrige bruk av helikopter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at norske styrker i Afghanistan skal ha tilgang på best mulig utstyr under oppdraget. Videre er disse medlemmer opptatt av at forberedelsene gjennom øving og trening skal være best mulig. Disse medlemmer ønsker derfor at kap. 1792 Norske styrker i utlandet, post 1 Driftsutgifter, forhøyes med 218 000 000 kroner og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forhøye kap. 1792 Norske styrker i utlandet, post 1 Driftsutgifter, med 218 000 000 kroner.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	218 000 000
		fra kr 1 277 049 000 til kr 1 495 049 000	

4. Komiteens tilråding

Komiteen har ingen flere merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	188 000 000
		fra kr 1 277 049 000 til kr 1 465 049 000	

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 17. mars 2010

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Karin S. Woldseth

ordfører